

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 3 K, za druge tujerazne države 8 K. Kdor hodi sam po njege, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Čeje katikonske listovnega škratva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisni se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta št. 5, sprejemni naročnino, inserate in reklamacije.

Na inserate se plačuje od enostopne pettivate za enkrat 48 vin., ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mali svet“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezapri reklamacije so poštnine prošje.

Vedno bližje Jugoslaviji.

Dogodki zadnjih dni kažejo, da bomo kmalu svobodno zadihali v samostojni Jugoslaviji. Nemci, Madžari in vlada so vendar uvideli, da nam morajo dovoliti svobodo in samostojnost. Sedaj se samo iščejo potu, kako bi zadovoljili Jugoslovane. A vsi soglašajo v tem, da je treba Slovence ločiti od ostalih jugoslovanskih plemen. V celem razločujemo tri velike načrte rešitve jugoslovanskega vprašanja: 1. ustanovitev velike Jugoslavije, v kateri bi bili združeni Slovenci, Hrvati in Srbi; 2. ustanovitev Velike Hrvatske in 3. priklopitev Bosne in Hercegovine Ogrski. Ogromna večina jugoslovanskega naroda je vnetja za prvi načrt, za drugega se vneema samo pesčica Hrvatov (takozvani frankoveci) in za tretji načrt se je na celem jugu izjavil samo bosanski, od Madžarov odvisni mohamedanec Arnantovič. Smelo lanko trdim, da je danes 90% vsega jugoslovanskega naroda za združenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v veliko svobodno Jugoslavijo.

Že zadnji smo poročali, da je vlada poslala grofa Tiso na romanje po jugoslovanskih pokrajinah. Poslali so ga, da bi pridobil Hrvate in Srbe v Banovini, v Dalmaciji in Bosni ter Ercegovini za načrt, izločiti Slovence od ustanovitve samostojne Jugoslavije in jih prodati Nemcem kot hrbenico, po kateri bi gradili vsenemški most po slovenskih tleh do Trsta. A oholi Madžar je naletel posebno v Bosni tako slabo, da mu bo obisk Bosancev ostal za vedno v svežem spominu. Našemisleči Hrvati, Srbi in mohamedanci so namreč, ko so bili povabljeni dne 20. m. m. k Tisi, istemu izročili posebno spomenico, v kateri so jasno izrazili svojo zahtevo: Mi hočemo samostojno in prosto Jugoslavijo, v kateri bodo tudi vse slovenske pokrajine, kajti bratov Slovencev ne prodamo za nobeno ceno. Jugoslavije brez Slovencev sptoh ne maramo. Tisa je postal predrzen in oholi — tolkel je ob mizo in grozil. Ko je videl, da ne more ne s hudim in ne z dobrim omehčati sre bosanskih Hrvatov, Srbov in mohamedancev, je udaril s pestjo ob mizo in zagrozil po nemško (Tisa namreč ni zmoežen nobenega jugoslovanskega jezika): „Wir können vielleicht zu Grunde gehen, aber bevor wir zu Grunde gehen, haben wir die Macht, alle diejenigen, die solche Ziele verfolgen, zu zermalmen!“ („Mogli bi se morda pogubiti, toda preden poginemo, imamo moč, da stremo vse one, ki zasledujejo take cilje!“) Srepro zroč odposlanec in udarjajoč s pestjo po spomenici, je kričal: „In to bedasto značilo...“ Toda odposlanec naših bosanskih bratov niso marali poslušati Tisovo psovanje in biti priča besnosti madžarskega grofa, temveč so mu obrnili hrbet ter odšli iz sobe. Tisa je še kričal za njimi, a naši se niso zmenili za njegovo jezo.

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest.

pisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja“ M. B.

(Dalje.)

Samo tihi pihljaji pustinje so zibali hrastovo listje ter s sencami listov igrali na dekletovem belem čelu; čebela je letala krog nje ter ji brnela na uho; pod nočim je plaval škrialec s svojo pesmijo; od pustinje se je odmevalo neprestano cvrčanje žuželk, in vendar je bilo vse tiho in molčeče. Nič ni vzbudilo deklice iz smrti podobnega spanja.

Solnce je polagoma nadaljevalo svojo pot, dokler ni eden njegovih vročih žarkov prodrl listje in posvetil deklici v obraz.

Nesrečnica je počasi odprla oči, kri se ji je znova začela pretakati po žilah. Dvignila je glavo kot človek, ki se vzbudi ter zmešana zrla naokrog, kot bi ne vedela, kaj je ž njo.

Pismo, ki ji je še odprto ležalo pri nogah, je je spomnilo strašne nesreče. Zganila je papir, ga vteknila v nedrje, nagnila glavo in se vtopila v globoko premišljevanje.

Cez nekaj časa se je zopet vzravnala, voziček nitro zapeljala na njivo, kjer je deteljo na pol izruvala, na pol požela. V kratkem času je bil voziček poln. V isti naglici se je vrnila domov, položila kравi klajo, stopila v hišo in rekla staršem:

Tako žalostno je končalo Tisovo romanje. Veselja mora kipeči srce vsakega Slovenca, ko sliši, da nas naši bratje nočejo zapustiti in še raje nekoliko časa prenašajo trpljenje v madžarskem in nemškem jarmu, nego da bi zatajili in prodali brate Slovence. Močni jugoslovanski plemeni — Hrvati in Srbi — se ostaljata na stališče narodnega edinstva Slovencev, Hrvatov in Srbov. Slovenci, Slovenke! Glavopokoneu, mi nismo več sami! Vsi narodi na svetu razun Nemcev in Madžarov priznavajo in celo zahtevajo, da se mora dati nam Jugoslovanom lastna državnost. Celu Italijani so se izjavili, da nimajo nič proti ustanovitvi Jugoslavije.

Da ne bo kdo v dvomu glede ustanovitve Jugoslavije, mu povemo, da so v teku že podrobne priprave. Določa se že meja novi državi, izvršene so tudi vse druge podrobnosti za našo samostojnost. — Nemci so o tem poučeni, že vežejo svoje cule in bežijo na sever. Na Kranjskem in Slovenskem Stajerskem prodajajo posestva, hiše, tovarne in veleobrtni. V Ljubljani skoro ne bo nobene nemške hiše več. V Mariboru je n. pr. od dne 1. januarja do danes prešlo 65 hiš iz nemške v slovensko posest. Svabi na meji že bojzljivo vprašujejo: „Ali bomo smeli še ostati?“

Na Dunaju sedaj tuhtajo, kaj bi napravili z nami. Posvetujejo se noč in dan, vlada mešetari na desni in levi. Nemci pa jadicujejo po časnikih in po shodih o „težkih časih“, ki se bližajo nemškemu narodu, o „usodnih urah“, ki bidejo za Nemce itd. Godijo se velike reči. Nemška armada se umika, Bolgarija je uskočila iz zveze z Nemčijo.

Vsenemci uvidevajo, da se je njih načrt, nadaljevati vojno do popolne zmage nemškega meča, popolnoma izjalovil. Pred meseci so še vsenemci glasno kričali, da nočejo sporazumnega miru, odklanjali so pošten mir, hoteli so, naj se vojna nadaljuje na korist nemštva, danes postajajo ponižni, minila jih je prešernost. In groza jih spreletava pri misli, da nas Slovane ne bodo mogli zdrobiti in tudi ne bodo mogli preprečiti ustanovitve samostojne naše države Jugoslavije.

Tako stojimo. Nam velja sedaj le eno: Predno dobimo Jugoslavijo, bomo doživeli še viharne in težavne dneve. Bojimo pripravljani. Skrbimo za red in mir, glejmo, da bodo imeli naši ljudje dovolj živit tudi v težkih časih. Bodimo vsak na svojem mestu.

Dvignite glave, ker bliža se naše odrešenje!

Bolgarija prosi za premirje in mir.

Na zadnjem vojnem svetu v Versaillesu na Francoskem je četverosporazum sklenil, da prične velikopotezno ofenzivo na macedonskem bojišču. Ofenziva se je pričela dne 15. septembra, kajti istega dne so številne srbsko-francoske divizije začele napadati bolgarske postojanke vzhodno od Bitolja med rekama Crno in Vardar, nekako ob srbsko-grški meji.

Kljub ogromnim oviram na tem goratem ozemlju, kjer so Bolgari branili vsako ped zemlje, se je srbsko-francoskim četam posrečilo streti bolgarski odpor in prebiti bolgarsko fronto. Bolgarske čete so se spustile v divji beg, za njimi so pa drvele francosko-srbske divizije. Bolgari so se morali naglo umakniti na levi breg reke Vardar in ogromne množine topov in drugih vojaških potrebščin je padlo v roke srbsko-anglesko-francoskim četam. Desno krilo bolgarske armade je bilo odrezano od središča in poraz bolgarske armade je bil popoln.

Srbsko-francosko-angleske čete so zasedle razna mesta kakor Prilep, Polosko, Negotin, Velesovo, Demirkapu, Štip, Hudovo, so prekoračile visoko Belasico-Planino, udrle v Staro Bolgarijo, v doline reke Strumice ter zasedle mesto Strumice. Vsi dogodki so se odigrali v dobi od 17. do 24. septembra, tako, da je bila bolgarska vlada prisiljena, da je dne 25. septembra pooblastila bolgarskega vrhovnega armadnega poveljnika, da naj prosi vrhovnega armadnega poveljnika četverosporazumovih čet v Solunu, generala Espereya za premirje in mir.

Vrhovni poveljnik četverosporazumovih armad je sporočil bolgarski vladi, da četverosporazum pod nobenim pogojem ne dovoli Bolgariji premirja in tudi ne sklene nobenega začasnega miru poprej, predno da bolgarska vlada ne sprejme sledeče pogoje: 1. Bolgarija mora pretrgati vse zveze z Nemčijo, Turčijo in Avstrijo 2. Zahteva jamstva, da Nemčija ne pošlje nobenih čet Bolgariji na pomoč. 3. Bolgarija mora demobilizirati svojo armado, ali pa mora dovoliti uporabo bolgarske armade na kakem drugem bojišču proti dosedajnim bolgarskim zaveznikom. 4. Bolgarija mora nemudoma izprazniti vsa ozemlja, katera je zasedla v tej svetovni vojni.

Poraz bolgarske armade je v vojaškem in tudi v političnem oziru prištevati med najvažnejše dogodke v tej svetovni borbi.

„Jutri navsezgodaj pojdem k Janezu!“
„Otrok nesrečni!“ je vzkliknila mati. „Saj je na drugem koncu dežele. Kaj ti je šinilo v glavo? V enem letu ne prideš tja!“
„K Janezu pojdem, vam pravim“, odvrne vrla deklica odločno. „Najdem ga, če je tudi sto ur daleč od tukaj. Naš občinski pisar mi bo že povedal, katero pot naj grem.“

Janezova mati s povzdignjenimi rokami in prosečim obrazom stopi pred deklico in vzdihne:

„Katrica, to boš storila za mojega otroka? Se na smrtini postelji te bom blagoslavljal.“

„Da, to bom storila!“ vzklikne Katrica. „Sam kralj me ne zadrži; videla bom Janeza in ga tolažila ali pa sama poginem.“

„Tisočkrat se ti zahvaljujem, Katrica!“ je zaklicala Janezova mati ter objela deklico.

IV.

Sedem je ura zjutraj in vročina vendar že huda, kajti solnce žge s temnomodrega neba.

Glejte, tam po veliki cesti, ne daleč od lepe reke Moze, pogumno koraka kmetsko dekle. Njena obleka kaže, da je tuja tukaj. Takih nabranih avb s čipkami in takih slamičkov ne nosijo limburške ženske. Čevlje nosi v roki in hodi bosa. Pot ji lije s čela. Dasiravno je trudna, da bi kar padla, vendar z nepopisnim veseljem pogleda upira v daljne zvonike. Tam leži mesto Venloj, cilj njeega dolgega potovanja.

Uboga Katrica, že štiri dni je hodila, popraševala in se mučila. Privoščila si je le malo počitka in pilo hrano: a pomagal ji je Bog in krepka narava. Našla je kraj, kjer nesrečni prijatelj, daleč od svoj-

cev, trpi in koprni. Pozabila je vse gorje; srce ji vriska od veselja in utripa od nepotrepljivosti. Ko bi imela peroti, bi zdajci zletela k onim stolpom, katerim solnce odseva s strehe kot z ogledala.

Čedalje hitreje je korakalo dekle, dokler ni videlo pred sabo utrdbe mesta Venloj. Zdaj je naglo obhula čevlje, se nekoliko očistila prahu, si pogladila obleko ter šla pogumno v trdnjavo.

Ko je bila storila nekaj korakov med vnanjimi nasipi, je ugledala vojaka s puško v roki, ki je hod gorindol pred hišico. Že oddaleč se prijazno nasmehe straži, ta pa jo pogleda s topo malomarnostjo. Kljub temu se mu pogumno približa ter ga vpraša s prijetnim smehljajem:

„Prijatelj, ali mi morete povedati, kje doblim Janeza Brems?“

Stražnik je bil Valonec iz okolice Litiha. „Ne razumem“, je zamrmral vojak ter se okrenil, da pokliče korporala.

Ta pride iz stražnice ter se prijazno bliža deklici, ki vpraša uljudno:

„Gospod lajtnant, ali bi mi mogli povedati, kje je Janez Brems?“

Korporal je napravil nevšečen obraz, kot človek, ki ga je varalo pričakovanje: vendar se je obrnil k straži in zaklical:

„He, Fleming, pojdi sem! Boš kaj zaslužil!“

Mlad vojak skoči s prične ter pride ven, med caje si zaspane oči; ko ugleda dekle, mu postane obraz prijaznejši.

Dalje prihodnjik.